

HUNGER. NÅGOT ATT BITA I?

Andakter om rätten
till dagligt bröd

BIBELNS BUDSKAP

Cecilia Forsén,
Petri Merenlahti (red.)

KYRKANS UTLANDSHJÄLP
actalliance

INNEHÅLL

DET ÄR DAGS
ATT VÄLSIGNA MATEN 3
Petri Merenlahti

NÄR? 4
Björn Vikström

EN TRO UTAN GÄRNINGAR ÄR DÖD.
DAGS ATT VÄCKA DEN 5
Kalle Kuusimäki

HJÄLP MED DET DU HAR! 7
Camilla Ekholm

GUD INBJUDER TILL FEST 8
Jan Edström

HUR MÅNGA BRÖD HAR NI?
GÅ OCH SE EFTER! 10
Stefan Forsén

TRÖSTENS SÖNER OCH DÖTTRAR 12
May Wikström

MED BORGÅ MÅTT MÄTT 14
Kari-Pekka Kinnunen

DET ÄR DAGS ATT VÄLSIGNA MATEN

Det finns tillräckligt med mat åt alla i världen. Ändå får var sjätte människa inte tillräckligt med näring och varje år dör sex miljoner barn i hunger – ett barn var femte sekund.

Hunger är inte ett ofrånkomligt faktum. Enlig experterna är det möjligt att lösa frågan. Det är viljan det hänger på.

För att viljan skall väckas måste vi tala om hungerproblemet. Vi måste ge röst åt de tysta i landet. Här kan kyrkorna göra mycket. De har under historiens gång haft en viktig roll bland annat vid utrotandet av slaveriet och rasdiskrimineringen. De tog initiativ till avskrivningen av utvecklingsländernas skuldbörda och var med och lyfte fram klimatförändringens konsekvenser till beslutsfattarnas kännedom.

Kyrkorna tiger inte, för de minns vad Bibelns ord förpliktar till. Enligt Bibeln är varje människa Guds avbild och Gud har särskild omvårdnad om de fattiga och utsatta. Jesus identifierade sig med de hungrande och undervisade om att vi möter Gud i den lidande medmänniskan.

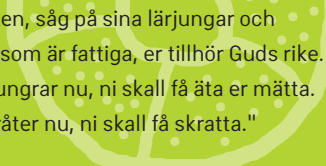
Det här andaktshäftet är en hjälp att öppna rösten. Sju författare har ställt sin röst till förfogande att användas för att tala om matsäkerheten i världen. Med sina texter vädjar de till att rätten till det dagliga brödet skulle bli en verklighet för varje människa.

Petri Merenlahti

Chef för kyrkligt arbete
Kyrkans Utlandshjälp

NÄR?

Björn Vikström

Jesus lyfte blicken, såg på sina lärjungar och sade: "Saliga ni som är fattiga, er tillhör Guds rike. Saliga ni som hungrar nu, ni skall få äta er mätta. Saliga ni som gråter nu, ni skall få skratta." Luk 6:20-21

De fattiga och hungrande, som fick höra dessa Jesu saligprisningar, hade säkert orsak att fråga: "När skall vi få komma till Guds rike? När skall vi bli mätta och tröstade?"

I liknelsen om den yttersta domen (Matt 25:31-46) finns en liknande scen. Jesus riktar blicken både på fåren och också getterna, berömmar den ena gruppen för allt vad de gjort för sina medmänniskor, och kritiserar de andra. Båda grupperna svarar förvånade: "När såg vi dig hungrig och gav dig

mat, eller törstig... eller hemlös...?"

De två typerna av "när-frågor" hör ihop. De fattiga blir mättade när någon annan medvetet eller omedvetet förverkligar Guds goda vilja.

Förvåningen hos de som gjort gott kan inte förklaras på något annat sätt än att de har handlat spontant, utan att beräkna vilka följder de goda gärningarna eventuellt kan ha för dem själva. De tänkte inte på att det var Jesus de hjälpte, men de såg sin medmänniskas nöd och följde sitt samve-

te. Kanske hade de i sitt liv mött goda förebilder, som visat dem exempel på hur man kan hjälpa andra. Godhet är inte en färdig egenskap som vi föds med. Godhet är tvärtom någonting som vi kan lära oss och öva oss i, så att

Gode Gud, tack för att du kan använda oss också då vi själva inte märker det. Gör oss till villiga redskap för din kärlek, och fyll oss med fantasi och hopp i vår tjänst för nästan. Amen.

godheten med Guds hjälp efter hand allt mer kan bli en integrerad del av vårt sätt

att leva – så integrerad, att vi inte ens alltid märker vad vi gör.

Jag använder medvetet ordet "vi". Bibelns uppmaningar till oss om att älska varandra och bära varandras bördor är riktade till lärjungarna som grupp, alltså indirekt till hela församlingen. Ingen av oss vare sig behöver eller kan ensam bära ansvaret för att Guds goda vilja skall bli verklighet. Vi får försöka samverka som lemmar i samma kropp och grenar på samma träd.

Skribenten är biskop i Borgå stift

EN TRO UTAN GÄRNINGAR ÄR DÖD DAGS ATT VÄCKA DEN

Kalle Kuusimäki

Om en broder eller syster är utan kläder och saknar mat för dagen, vad hjälper det då om någon av er säger: "Gå i frid, håll er varma och ät er mätta", men inte ger dem vad kroppen behöver? Så är det också med tron: i sig själv, utan gärningar, är den död.

Jakobs brev 2:15 – 17

Genom att Jesus gav sitt liv för oss har vi lärt känna kärleken. Också vi är skyldiga att ge vårt liv för bröderna. Om någon som har vad han behöver här i världen ser sin broder lida nöd men stänger sitt hjärta för honom, hur kan då Guds kärlek förbli i honom? Mina barn, låt oss inte älska med tomma ord utan med handling och sanning.

1 Joh. 3:16 – 18

En tro utan gärningar är död. Jag tycker om detta bevingade uttryck som förvirrar en luthersk själ. Jakobs brev har med Luthers ord kallats "halm brevet", eftersom det anses lära ut en frälsning genom gärningar. En orolig balansgång mellan tro och gärningar verkar väckas till liv särskilt då när man betraktar frälsningen som liktydig med att komma till himlen.

Den själ som tärs av rädsla för förtappelse och den egna otillräckligheten måste tröstas med att ingen behöver nå himlen genom egna gärningar. Men det andliga livets udd får inte bli vid detta. För inte är det ju så att det i en människas liv, eller ens i frälsningen, i grund och botten handlar om, om människan kommer till himlen eller inte. Nej, kärnfrågan är, kommer himlen till människan eller inte. Kommer Guds rike eller inte. Sker hans vilja eller inte. Det är skäl att vända bort frälsningstänkandet från ett självcenterat andligt ältande. Vanligtvis lyckas inte det om inte någon drar oss bort därifrån – eller sparkar oss.

Enligt en luthersk syn föder den i tron närvarande Kristus också kärlekens gärningar i människan. Så är det gott att tänka; Kristus är för oss ett

Herre, jag behöver en daglig påminnelse om att göra gott, annars vänds min blick tillbaka till mig själv. Uppmana mig att inte ge efter för min själviskhet, jag som har en tryggad inkomst, utan öppna mitt hjärta för dem som lider brist på något.

kärlekens föredöme och en källa till inspiration. Det är också nödvändigt att uppmana den kristne att utföra goda gärningar. Utan sådana goda gärningar finns det en risk för att en medmänniskas tro på eller förtroende för en Gud

som bryr sig, förblir död. Vi behöver alltså ett dagligt väckelsetal, för att vi ska älska i "handling och sanning."

Skribenten är chef för kyrkans diakoni- och samhällsansvar

HJÄLP MED DET DU HAR!

 Camilla Ekholm

Bär varandras bördor,
så uppfyller ni Kristi lag.
Gal. 6:2

Då ett barn i vårt land är sjukt, vägrar äta eller dricka vet varje mor och far hur ångestfullt det kan vara. Vi vill inte se våra barn sjuka och vi försöker med alla medel få barnet att äta och dricka. För att få ytterligare hjälp åt barnet uppsöker vi en läkare. Oron lättar. I de allra flesta fallen blir barnet snart bättre igen. Och framför allt, kan vi erbjuda både födan och sjukvården som barnet behöver.

Då ett barn i ett utvecklingsland är sjukt, känner modern och fadern samma oro och ångest som vi. Mer än allt, vill de ge sitt barn mat och dryck för att det skall få äta sig mätt, samla

krafter och bli frisk. Men situationen är trots allt inte lika som i vårt land. Det finns inget rent vatten att ge. Barnet är kraftigt undernärld. Diarrén sprider sig som en löpeld i trakten. Läkare finns inte att tillgå. Hur stor är inte vanmakten och sorgen för detta barns föräldrar som mer än något vill men inte kan hjälpa sitt barn.

Vi bär ett ansvar för våra barn, deras välmående och hälsa. Guds skapelse innefattar att vi också ser varandras barn och hela världen med ansvar. Jesus har bett oss bära varandras bördor.

Bönen bär. Herren hör våra böner och svarar på dem men vår bön om hjälp, ger också oss i uppgift att

Käre Herre Jesus. Du ser oron och smärtan i varje förälder då deras barn är sjukt. Du ser hungern, törsten och smärtorna det sjuka barnet bär på. Vi ber för dessa barn. Vi ber för barnens föräldrar. Vi ber om en värld där varje barn har lika förutsättningar att bli frisk. Påminn Du oss om att varje människa vi möter är Guds avbild. Hjälp Du oss, visa att vi tillsammans kan verka för en rättvisare och humanare värld. Amen.

handla. "Ge efter dina tillgångar, mitt barn: äger du mycket, så använd det för att hjälpa, äger du litet, så hjälp med det du har." (Tob.4:8).

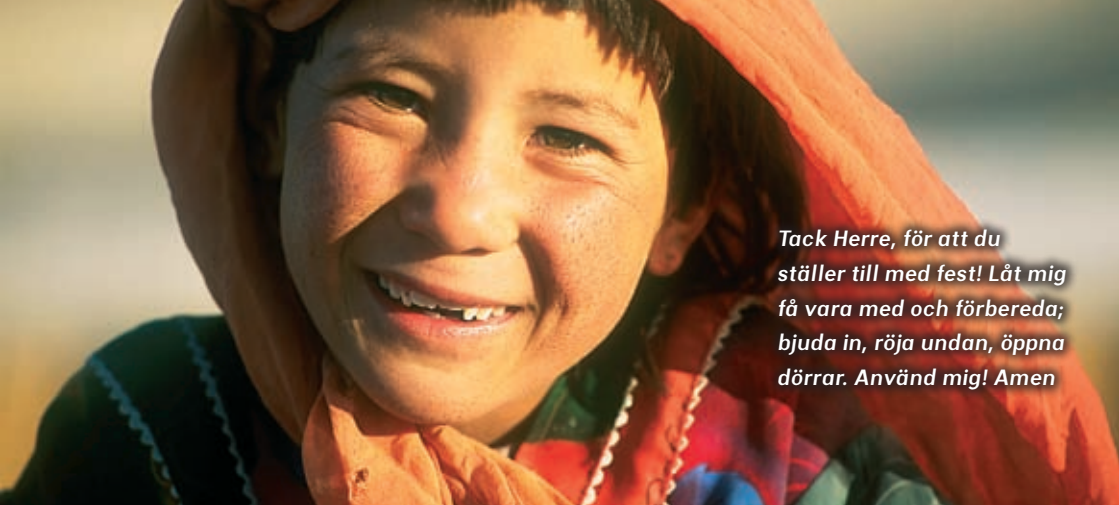
*Skribenten är kaplan
i Borgå svenska domkyrkoförsamling*

GUD INBJUDER TILL FEST

Jan Edström

Herren Sebaot skall på detta berg hålla gästbud för alla folk, ett gästbud med feta rätter och starkt vin, med feta, mustiga rätter och starkt, klarat vin. På detta berg skall han utplåna den slöja som höljer alla folk, det dok som skyler alla folkslag. Han skall utplåna döden för alltid. Herren Gud skall torka tårarna från alla kinder och göra slut på sitt folks

förnedring överallt på jorden. Herren har talat. Den dagen skall man säga: Se, detta är vår Gud, den räddare vi hoppades på. Detta är Herren som vi hoppades på, låt oss jubla av glädje, han kom till vår räddning. Herren håller sin hand över detta berg. Moab skall trampas ner som halm i en dyngpöl.
Jes 25:6-10

Tack Herre, för att du ställer till med fest! Låt mig få vara med och förbereda; bjuda in, röja undan, öppna dörrar. Använd mig! Amen

En av de starkaste bilderna på Guds rike i Bibeln är Festen på det heliga berget. Gud inbjuder till fest. Alla folk är inbjudna. Hit behövs inga pass, inga visum, inga VIP-kort. Vid den festen kommer allas förväntningar äntligen att infrias. Då kommer Gud att visa sig vara räddaren; den räddare som alla fattiga, förtryckta, och desillusionerade hoppats på.

Kyrkan och varje enskild kristen är kallad att gestalta Guds rike, Festen. Men före festen måste alla hinder undanröjas som hotar gemenskapen och feststämningen. Profeten Jesaja berättar att Gud vill "utplåna den slöja som höljer alla folk, det dok som skyler alla folkslag".

Kanske är det hatets och miss-tänksamhetens slöja som förblindar och skapar krig och konflikter. Kanske är det girighetens och egoismens dok som hindrar oss att se varandra. Kanske är det fördomar eller rädsla för främlingar som förmörkar sinnet.

En sak är säker. Utan fred, rättvisa och försoning blir det ingen fest. Så länge vi låter krig och konflikter stjåla resurser från utbildning och utveckling blir det ingen fest. Så länge människor marginaliseras, förnedras och torteras blir det ingen fest. Så länge vi försöker monopolisera vår välfärd blir det ingen fest.

Fest blir det när vi låter Guds kärlek bli handgriplig och påtaglig. Kärlek är att vara med och skapa rättvisa, bygga fred, verka för försoning. Genom Jesus Kristus visar Gud vad Guds rike kan innebära i en konkret historisk situation. Vår uppgift är att följa Jesus, att börja gestalta Guds rike i vår tid och inbjuda till festen. Vår tro och vårt hopp är att Gud en dag kommer att uppfylla sina löften. Då bryter Guds rike fram. Då blir det Fest.

Skribenten är projektsekreterare för ekumeniska ansvarsveckan

HUR MÅNGA BRÖD GÅ OCH SE EFTER!

 Stefan Forsén

- **K**an jag få litet mera vatten. Bara några skedblad, snälla? Jag var nära gråten när jag bönade och bad om att få släcka törsten, åtminstone litet. Jag hade aldrig tidigare varit så plågsamt medveten om vad det betyder att inte få dricka, inte få äta. Jag visste att jag knappast skulle få min önskan uppfylld. Men jag bad ändå. Snälla. Bara litet vatten...

Hon tittade medlidsamt på mig. Men jag orkade inte bry mig om det.

Jag kurade ihop mig och försökte låta bli att tänka på att få dricka, att få äta. Inte dricka. Inte äta. Inte dricka. Inte äta. Som pendeln på en väggklocka hamrades rytmen in i själen och jag uppfylldes av detta enda: inte dricka, inte äta. När jag tänker på det senare är det som om jag skulle ha slumrat in eller mist medvetandet ibland. Även om det är en stor motsägelse. Det är svårt att sova när hela kroppen skriker efter näring.

När det redan var sent på dagen kom lärjungarna till honom och sade: "Trakten är öde och det är sent. Låt dem ge sig av så att de kan gå bort till gårdarna och byarna här omkring och köpa sig något att äta." Han svarade: "Ge dem något att äta, ni själva." - "Skall vi gå och köpa bröd åt dem för tvåhundra denarer och ge dem att äta?" frågade de. Han sade: "Hur många bröd har ni? Gå och se efter."

Mark 6: 35-38

HAR NI?

Jag var 11 år. Jag var ensam. Jag var törstig. Jag var hungrig. Och jag var nyopererad. Av någon anledning var bedövningen som användes på den tiden sådan att man inte kunde tillåtas inta näring på nästan ett dygn efter operationen. Jag förstod det aldrig. Jag var 11 år. Och jag hade aldrig förut varit så törstig. Aldrig så hungrig. Jag fick några skedblad vatten då och då av en sköterska som kom till mig för att kolla hur jag hade det. Men hon fick inte

ge mig för mycket vatten. Fastän jag tiggde. Morgonen efter det plågsamma dygnet vaknade jag förväntansfull och fortfarande hungrig och törstig. Aldrig någonsin har jag upplevt dryck och mat så underbar som den morgonen. Jag var 11 år och hade fått min första upplevelse av hunger och av törst. Och hittills är det min enda erfarenhet av verklig hunger och törst.

Det var bara ett dygn. Och "dim-morna" efter operationen gjorde säkert sitt till att det kändes så svårt. Lika fullt var erfarenheten så stark att jag minns den glasklart ännu efter 40 år. Jag häpnar över att hunger och törst lämnar så djupa spår i själen. Och min erfarenhet av ett stort undantag i mitt liv, blev en erfarenhet av det som för många andra 11-åringar är vardagen.

Jag ser bilden av den 11-åriga pojken framför mig. Han är hungrig. Han är törstig. Jag är nära gråten när jag bönar och ber vår himmelske Fader om att han skall låta honom få släcka törsten, åtminstone litet. Få äta, fast bara litet bröd.

Inte äta. Inte dricka. Inte äta, Inte dricka. Lika fruktansvärt pulserar den krassa verkligheten i 11-åringens själ.

TRÖSTEN DÖTTRAR

May Wikström

Han är hungrig. Han är törstig. Och jag vet att han inte kommer att vakna upp till en dag där hunger är slut och törsten skall släckas. Hungern är hans verklighet. Hungern är hans vardag.

Herre. Ge honom bröd! Ge honom dryck! Jag vet ju något litet av vad han erfar. Och det här fyller hela hans liv. Herre!

Herrens lärjungar drabbades av en insikt om att den stora skaran av människor som fanns inför dem skulle drabbas av hunger om de inte fick

Herre, ge oss av ditt bröd till liv, ge oss att dricka från den källa som aldrig sinar, lär oss att dela det bröd vi har så att det blir till välsignelse för många. Amen.

mat. Och de frågade sin Herre vad de skulle göra. - Ge dem något att äta ni själva, svarade Herren. Och lärjungarna

beklagade sig över hur mycket pengar det skulle behövas för att ingen skulle behöva vara hungrig.

I dag drabbar Herrens ord oss när han frågar: Hur många bröd har ni? Gå och se efter!

Skribenten är kyrkoherde i Matteus församling

Alla de många som hade kommit till tro var ett hjärta och en själ, och ingen betraktade något av det han ägde som sitt; de hade allt gemensamt. Med stor kraft frambar apostlarna vittnesbördet om att herren Jesus hade uppstått, och de fick alla rikligt del av Guds nåd. Ingen av dem led någon nöd. De som ägde jord eller hus sålde sin egendom och kom med köpesumman och lade ner den vid apostlarnas fötter, och man delade ut åt var och en efter hans behov. Josef, en levit från Cypern som apostlarna kallade Barnabas, det vill säga Tröstens son, sålde också han en åker han ägde och kom och lade ner pengarna framför apostlarna.

Apg. 4:32 – 37

Vinden drar över gulbrända fält. I ett anspråkslöst kapell några kilometer utanför Lefkosa vilar cyprioten Barnabas. Landet där han ligger är i modern tid splittrat i en av världens längsta frysta konflikter. Tragedier i det förflutna göder fortfarande hat mellan två befolkningsgrupper, två språk, två religioner.

Så talande det är att han, den första diakonen, fått sin sista viloplats på den sida av ön där kristna kyrkor

S SÖNER OCH

*Herre, gör oss till tröstens
söner och döttrar, som ser
var det behövs tröst och
som gör något för att trösta.
Amen.*

har tömts, skändats och raserats. Stilla vilar den cypriotiska kyrkans egen fader under karobträdet som smeks av Levantens mjuka vindar. Tyst vittnar han om att man kan dela. Att man kan avstå.

Omgivningen han gravlagts i talar om det motsatta alternativet, och om vad som händer när oviljan att dela bröd och jord blir för stor. Det resulterar i olyckliga människor på alla fronter, i hunger och törst av olika slag.

Barnabas nämns särskilt i Apostlagärningarna, som en av dem som sålde vad de ägde för att dela med sig till dem som var utan. Han åkte till sin hemö och avyttrade sin mark, för att

återvända till församlingen och fördela sin rikedom. "Alla de många som hade kommit till tro var ett hjärta och en själ, och ingen betraktade något av det han ägde som sitt; de hade allt gemensamt." Tröstens son. Namnet Barnabas berättar om den uppgift Jesu efterföljare åtagit sig. Han hade sett sin uppgift och axlat den målmedvetet.

Vi är tröstens söner och döttrar och vår uppgift är att lysa där våld och girighet råder. Vi är här, för att dela och det kräver beredvillighet och praktisk handling.

*Skribenten är
chefredaktör för Kyrkpressen*

MED BORGÅ MÅTT MÄT

Kari-Pekka Kinnunen

Hör detta, ni som trampar på de fattiga och utrotar de svaga i landet! Ni säger: "När är nymånadsfesten över så att vi kan sälja säd, och sabbaten så att vi får öppna kornboden? Då skall vi minska måtten och lägga på priserna och fuska med vågen, köpa de fattiga för pengar och de nödställda för ett par skor och sälja spillet som säd." Herren har svurit vid Jakobs stolthet att aldrig glömma något de gjort. Skulle inte jorden skälva för detta så att alla som bor där får sorg? Skulle inte hela jorden stiga och sjunka som Nilen, Egyptens flod?

Amos 8:4-8

Under den svenska tiden fanns det en kronofogde i Borgå som samlade in skatt till kungen. Skatten betalades på den tiden med spannmål eller brännvin. Kronofogden samlade in skatt med fullt mått men redovisade den vidare med ett mindre mått, med ett mellanbotten. Skillnaden behöll han själv. Motsvarande dubbelbottnade mått säljs som souvenir i Borgå numera.

På motsvarande sätt gör vi som bor i de rika länderna. Vi gör det bara tvärtom. Vi betalar lite och säljer dyrt. Resultatet är det samma som med kronofogden i tiderna. De som producerar våra varor blir fattigare och vi blir rikare.

Det finns också en annan version av Borgå måttet. Det sägs att försäljarna från gårdarna kom till marknaden i Borgå. De sålde sina produkter enligt måttet, en kappa potatis osv. Men man fyllde alltid måttet åtminstone fullt; oftast med råge på.

Alla känner vi till det enkla faktum att om födan delades lika skulle alla

T

här på jorden ha tillräckligt att äta. Också här hos oss i Finland, vi som har fått fullt mått av allt det goda. Finland utsågs nyligen till det bästa landet i världen. Vår bågare flödar över, om vi använder ett bibliskt uttryck. Men hur är det i förhållande till Borgå måttet, hur använder vi det? Vi deltar med de andra industriländerna i det stora förrådet som profeten Amos beskriver: "Vi skall minska måttet, lägga på priserna och fuska med vågen." Profeten fortsätter: "Skulle inte jorden skälva för detta... Skulle inte hela jorden stiga och sjunka som Nilen?"

Nu utmanas särskilt vår medmänsklighet, nu när jorden skälver och floderna svämmar över. Förhärskar vi oss när olyckorna kommer slag i slag? Med vilket Borgåmått mäter vi i dagens hårda verklighet? Vår Frälsare föddes i Betlehem. Betlehem betyder "brödets stad". Bryter han brödet genom oss med det mindre själviska Borgåmåttet?

Skribenten är kyrkoherde i Korso

Gode Gud, Du som är närvarande som vår skapare i varje bröd, Du som är närvarande som vår Frälsare i varje nattvardsbröd. Du skapade säden, gav vinden och människan att så den. Du lät säden gro, gav växt åt taggen. Du gav tiden när skörden mognade, maldes och gjordes till bröd. Ge oss idag vårt dagliga bröd. Hjälp oss att vi också skulle dela din gåva med dem mot vilka vi har gjort orätt och som vi står i skuld till. Ge alla bröd. Amen

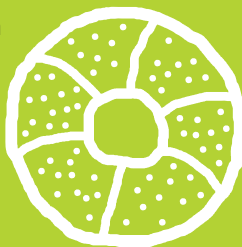

KYRKANS UTLANDSHJÄLP
actalliance

Över en miljard människor lider av extrem hunger. Enligt sakkunniga är det möjligt att lösa frågan. Men finns det vilja?

Till kyrkans uppgifter hör att be och arbeta för de svagaste och mest utsatta. Med Bibelns ord: "Lider en kroppsdel, så lider också alla de andra. (1. Kor.12:26)

Det här andaktshäftet innehåller

sju kyrkliga påverkars talturer och böner för världens matsäkerhet.

Talturerna är tänkta som inspirationstexter för församlingens gudstjänst- och andaktsliv – så att budskapet om varje människas rätt till dagligt bröd skulle höras så ofta och klart att ingen kan förbigå det.

Kyrkans Utlandshjälp
PB 185/ Lotsgatan 1A
00161 Helsingfors, Finland
tfn 020 787 1200 växel
www.kyrkansutlandshjalp.fi